

світогляд, патріотичні почуття і переконання, створює умови для саморозвитку та самореалізації.

Список використаної літератури

1. *Акімова О. В.* Теоретико-методичні засади формування творчого мислення майбутнього вчителя в умовах університетської освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2010. – 43 с.
2. *Антонович Є. А.* Декоративно-прикладне мистецтво: навч. посіб. для студ. пед. ін-тів. Львів: Світ, 1992. – 270 с.
3. *Бондар В. І.* Метод конкретних педагогічних ситуацій : навч.-метод. посібник для студ. пед. ф-тів вузів / [під заг. ред. В. І. Бондаря]. – К.: Українські пропілеї, 2001. – 300 с.
4. *Введенский В. Н.* Моделирование профессиональной компетентности педагога / В. Н. Введенский // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 51–55.
5. *Гарбузенко Л.* Декоративно-ужиткове мистецтво як засіб формування художньо-естетичної компетентності вчителя мистецьких дисциплін. Освітнянські обрії: реалії та перспективи. Київ: ПТГО, 2007. – № 1(1).
6. *Карпова Л. Г.* Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: автореф. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Лариса Георгіївна Карпова. – Х., 2004. – 20 с.
7. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. – № 10. – С. 3–9.
8. *Хуторской А. В.* Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

Ірина СУПРУНОВА

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ЯК ФЕНОМЕН АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Модернізація вищої школи на сучасному етапі розвитку суспільства спрямована на формування компетентного фахівця, становлення його індивідуальної, соціальної і професійної культури. При цьому одним із головних критеріїв якості освітнього процесу є ступінь сформованості у випускника моральних цінностей і якостей, які дозволяють йому креативно вирішувати професійні завдання.

Важливим у цьому контексті є середовищний підхід до організації навчання в університеті, який здійснюється через професійно-орієнтовані відносини професорсько-викладацького складу і студентської спільноти, спілкування, традиції та співробітництво у навчальній і науковій діяльності.

Проте, потрібно зазначити, що студентська молодь, особливо студенти першого-другого року навчання, легко піддаються впливу зовнішнього середовища, відчувають свободу у поведінці й відносинах, не усвідомлюють розвиваючий потенціал освітнього середовища університету. Це впливає на характер і результативність навчання, нівелює цінності вищої освіти й приводить до значних прогалин у професійній підготовці.

Інтегральний вплив університетського середовища на студента здійснюється на засадах професіоналізму викладачів вищої школи, створенні особливого «духу академізму», сприянні в досягненні високого рівня розвитку академічної культури.

Академічна культура зумовлює спільні для університетської спільноти, студентів та викладачів, підходи до способу організації праці, визначення рівня посадової компетентності та довіри, процедури прийняття рішень тощо.

Аналіз наукових праць показує, що особливості освітнього середовища вищої школи досліджували такі вчені: В. Андрущенко, Н. Акініна, Г. Беленька, О. Булатова, М. Вебер, М. Вовк, В. Гумбольдт, Т. Добко, Е. Дюркгейм, О. Зайковський, Дж. Ньюмен, Є. Пінчук, Л. Романюк, О. Семенюк, О. Смолінська, М. Шелер, К. Ясперс та ін.

У працях вищезазначених дослідників ведеться науковий пошук основних параметрів, що визначають специфічність освітнього простору сучасного університету; обґрунтовуються напрями еволюції та форми університетської освіти. Проте найважливішою проблемою для наукових розвідок залишається визначення єдиних принципів якісного перетворення університетської освіти в контексті світових змін, пошук стратегій цих перетворень на основі світоглядних соціально-освітніх орієнтирів епохи глобалізації, аналіз специфіки та шляхів формування цілісної концепції сучасної університетської освіти, її ідеалів.

Метою нашого наукового пошуку є обґрунтування університетського освітнього простору як феномену академічної культури, визначення провідних чинників його ефективного функціонування.

Академічна культура розглядається у педагогічній науці як культура університетського життя – інтелектуально-етична система цінностей, мотивацій, поглядів та переконань суб'єктів педагогічного процесу, які визначають професійну діяльність в освіті та науці [3].

У 2004 р. у Бухаресті відбулася міжнародна конференція з етичних і моральних аспектів вищої освіти і науки в Європі, яка має світове значення. На ній було визначено чинники розвитку університетської освіти: масовизація вищої освіти, єдність освіти та науки, розширення соціальних функцій університету.

Вищим закладам Європи рекомендовано дотримуватися таких цінностей і принципів вищої освіти: академічний етос, культура і співтовариство; академічна сумлінність в процесі викладання і навчання; демократичне й етичне керівництво і менеджмент; дослідження, засновані на академічній чесності й соціальному реагуванні [2].

Також змінюється роль університету як академічного середовища, інтегрального простору освіти і науки. Університет повинен бути тим унікальним інтелектуально-культурним середовищем, що транслює найвищі етичні стандарти; наповнює особистість духовністю і ціннісними пріоритетами інтелектуальної праці, потужним знанневим досвідом; «навчає людину бути Людиною» (І. Зязюн).

Сьогодні університетська освіта ставить перед собою завдання переходу до продуктивного співробітництва і партнерського типу взаємовідносин викладачів і студентів. Цей процес вимагає підвищення етичної компетентності професорсько-викладацького складу вишів та студентської молоді, вивчення й накопичення досвіду вирішення проблем морального характеру.

Інноваційність функціонування університету науковці пов'язують з розвитком його середовища через наукову діяльність, яка була і залишається унікальною основою «духа академізму». Спільна наукова творчість викладачів і студентів, магістрантів, аспірантів формує професійну компетентність фахівця будь-якого профілю, розкриває його інтелектуальні здібності, потреби і навички самоосвіти у майбутній професійній діяльності.

Освітній простір вищого навчального закладу багатовимірний. Насамперед, він визначається як соціальний простір – простір соціальної взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Його складовими є матеріальна база, що забезпечує умови навчання; інформаційний простір, що реалізується через змістове наповнення всіх видів діяльності студента; кадровий потенціал та психологічний клімат, що забезпечують комфортність суб'єктивного освітнього простору (простору особистості) кожного з учасників освітнього процесу.

Матеріальна база вищого навчального закладу нерідко створює його репутацію як сучасного чи ретроградного. Мова не йде про зовнішній вигляд приміщень, хоча і він впливає на формування іміджу закладу. Більш значущим є стан технічного обладнання. Саме воно засвідчує конкурентоспроможність вишу у світі медіатехнологій та

міжнародного співробітництва. Наявність сучасної техніки, комп'ютерних класів, програмового забезпечення, вільної WI-FI зони, електронних навчальних ресурсів тощо сьогодні є необхідним атрибутом освітнього простору університету.

Інформаційний простір сучасного вишу насичує кожен мить перебування студента в його стінах. Його призначення – створення умов, за яких наявність інформації призводить до появи нового знання та нового рівня освіти. Основними компонентами інформаційного простору є: інформаційні ресурси; засоби інформаційної взаємодії; інформаційна інфраструктура [1].

Аналіз наукових джерел показує, що розвиток освіти на сучасному етапі неможливий без залучення студентів університету до науково-дослідної роботи. Це пояснюється тим, що трансформаційні процеси в суспільстві набули такої сили та динамічності, що активно впливають на систему освіти і потребують від молодого фахівця не лише знань та умінь професійної діяльності, але й умінь досліджувати змінні процеси, оцінювати їх. Сучасна вища школа впевнено набуває статусу школи мислення, а наукова діяльність студентів у ній – вектору формування професійної компетентності.

Для сучасних студентів вищих навчальних закладів характерна самостійність мислення, активність і впевненість у своїх силах. Вони здатні до продукування нових ідей, і більш схильні до отримання навчальної інформації через практико-орієнтовані дії аніж через вивчення теоретичних джерел. Це робить можливим залучення їх з першого курсу до самостійних пошуків у професійній сфері, що сприяє формуванню дослідницького характеру їхньої подальшої роботи.

Потрібно зазначити, що в сучасному університетському середовищі присутня етнічна, національна й масова культура. Студенти несуть у виш еталони культури, які пов'язані з їх етнічною та соціальною приналежністю. Культурне середовище університету виступає в даному контексті об'єднуючим фактором. У такому середовищі відбувається процес залучення до традицій інших народів; розвиток здібностей і талантів, що виявляється в етнічній творчості; формування корпоративної культури.

Таким чином, університетський освітній простір визначає етичні стандарти академічної діяльності, які виконують роль ціннісно-нормативного регулятива навчальної і наукової взаємодії усіх суб'єктів педагогічного процесу.

Список використаної літератури

1. *Беленька Г.* Освітній простір університету як умова формування професійної компетентності випускника /Г.Беленька //Наукові записки НДУ імені М.Гоголя. Серія: «Психолого-педагогічні науки». – 2015. – № 4 – С. 19-24.
2. Бухарестська декларація з етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європейському регіоні (2004). // Режим доступу: <http://www.sde.ru/files/t/pdf/2.pdf>
3. *Семенов О., Вовк М.* Академічна культура дослідника в освітньому просторі університету / О. Семенов, М. Вовк // Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 284 с.

Альона ТКАЧЕНКО

«УНІВЕРСИТЕТ БЕЗ КОРДОНІВ»: ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Питання університетської освіти було актуальним завжди, від часів появи першого університету і до сьогодні. Університет споконвіку є джерелом набуття фундаментальної підготовки особистості за обраною спеціальністю, місцем, де старші покоління ділилися власним науковим і професійним досвідом із молодшим, інструментом соціальних змін в різноманітних сферах суспільного життя.

Для XXI століття характерним є процес всесвітньої глобалізації та інформатизації, що здійснює неоднозначний вплив на розвиток різних галузей життєдіяльності людини, в тому числі й галузі освіти. Швидкий темп науково-технічного прогресу у третьому